

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษา เรื่องบรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการ การแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ แบบภาคตัดขวาง (Cross sectional Analytical Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ใช้วิธีของ ครอนบาช (Cronbach's Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเที่ยง ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 167 คน และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 12 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับบรรยากาศองค์กร ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ สถิติวิเคราะห์ใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และใช้สถิติ Stepwise Multiple Regression Analysis เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ส่วนแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.7 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 52.7 อายุเฉลี่ย 43.8 ปี (S.D.= 6.8) อายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 57 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 77.2 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 83.2 รายได้ระหว่าง 20,001 -30,000 บาท ร้อยละ 59.9 รายได้เฉลี่ย 25,889 บาท (S.D. = 6,340) รายได้ต่ำสุด 8,900 บาท รายได้สูงสุด 40,000 บาท ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานการแพทย์แผนไทย 1 - 5 ปี ร้อยละ 51.5 เฉลี่ย 5.85 ปี (S.D. = 3.19) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานสูงสุด 10 ปี

1.2 ระดับบรรยากาศองค์กรของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน

งานบริการการแพทย์แผนไทยในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

ภาพรวม มีระดับบรรยากาศองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.16 (S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านมิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ค่าเฉลี่ยสูงสุดโดยมีบรรยากาศองค์กรในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.51 (S.D.= 0.89) รองลงมา คือ ด้านมิติความรับผิดชอบและมิติการสนับสนุนมีบรรยากาศองค์กรในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 (S.D.= 0.75) และค่าเฉลี่ย 3.31 (S.D.= 0.88) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านมิติการให้รางวัลโดยมีบรรยากาศองค์กรในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.70 (S.D.= 0.85)

1.3 ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.81 (S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้านและระดับต่ำ 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.14 (S.D. = 0.95) รองลงมาซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการควบคุมคุณภาพมีค่าเฉลี่ย 3.01 (S.D. = 1.00) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับต่ำ คือ ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย 2.49 (S.D. = 1.03)

1.4 คุณลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการ

ปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

1.4.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าโดยภาพรวมคุณลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่

สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.176$, $p\text{-value} = 0.023$) ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานบริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.016, -0.119, -0.017, -0.019, 0.020$ ตามลำดับ)

1.4.2 บรรยากาศองค์กร พบว่า ภาพรวมของบรรยากาศองค์กร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณารายด้าน พบว่า บรรยากาศองค์กรด้านมิติโครงสร้างองค์กร มีความรับผิดชอบ มิติการให้รางวัล มิติความเสี่ยง มิติความอบอุ่น มิติการสนับสนุน มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน มิติความขัดแย้ง มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.696, 0.671, 0.683, 0.552, 0.646, 0.661, 0.676, 0.606, 0.445$ ตามลำดับ)

1.5 คุณลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

บรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มิติโครงสร้างองค์กร ($p\text{-value} < 0.001$) มิติการให้รางวัล ($p\text{-value} < 0.001$) มิติการสนับสนุน ($p\text{-value} < 0.001$) ดังนั้น ตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 64.7 ($R^2 = 0.647$, $p\text{-value} < 0.001$)

1.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการ

การแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ในมิติด้านต่างๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 167 ฉบับ ได้เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 95 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 56.89 โดยส่วนใหญ่จะเสนอปัญหาอุปสรรค ในส่วนของมิติการให้รางวัล ร้อยละ 33.68 รองลงมาคือมิติโครงสร้างองค์การ ร้อยละ 26.31 ในด้านที่เสนอปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด คือ มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน ร้อยละ 3.15 ส่วน มิติความขัดแย้ง มิติความอบอุ่น มิติความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ได้แสดงปัญหาและอุปสรรคและเสนอแนะปัญหา และในส่วนของข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ข้อเสนอแนะในส่วนของมิติการให้รางวัล ร้อยละ 37.64รองลงมา คือ มิติโครงสร้างองค์การ ร้อยละ 23.52 มิติความรับผิดชอบ ร้อยละ 21.17 ตามลำดับ ตติความรับผิดชอบ ร้อยละ 8.42 ตามลำดับ ส่วนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทย ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 167 ฉบับ ได้เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 95 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 56.88 โดยส่วนใหญ่จะเสนอปัญหาอุปสรรค ในส่วนของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทย ด้านบุคลากร ร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ ด้านสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 25.26 ในด้านที่เสนอปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด คือ ด้านการควบคุมคุณภาพ ร้อยละ 6.31 ในส่วนของข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ข้อเสนอแนะในส่วนของด้านบุคลากร ร้อยละ 43.18 รองลงมา คือ ด้านสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งแวดล้อมร้อยละ 27.27 ด้านการจัดบริการ ร้อยละ 20.45 ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

2.1.1 กระทรวงสาธารณสุขควรกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานแพทย์แผนไทยในระดับศูนย์สุขภาพชุมชนให้ชัดเจน ตลอดจนกำหนดตำแหน่งบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 กระทรวงสาธารณสุขควรมีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดในการดำเนินงาน แพทย์แผนไทยในศูนย์สุขภาพชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

2.1.3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยในศูนย์สุขภาพชุมชนเพื่อเพิ่มทางเลือกในการให้บริการแก่ประชาชนและควรให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานแพทย์แผนไทยในศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควรกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบงานแพทย์แผนไทยในกรณีที่ให้บริการนอกเวลา หรือมีค่าการปฏิบัติงานล่วงเวลาหรือเงินเพิ่ม โบนัสแก่เจ้าหน้าที่

2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.2.1 ควรมีการศึกษา รูปแบบโครงสร้างองค์การในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อพัฒนา รูปแบบ โครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานในการการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนในมาตรฐานเดียวกัน

2.2.2 ควรมีการศึกษาการสนับสนุนจากองค์การ ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานบริการการแพทย์แผนไทย โดยนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา สนับสนุนองค์การในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการในการปฏิบัติงานบริการการแพทย์แผนไทยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

